

desires of people. Axiology function as a philosophical discipline is to state values as semantic principles of human existence that predetermine an orientation and motives of a person's life (valued orientations).

It is the axiology to solve a number of theoretical and methodological problems of culture research that arose in the late XX century.

REFERENCES

1. Voronkova V.G. The philosophy of globalization: the socioanthropological, socioeconomic and sociocultural dimensions. Monograph. / V. G. Voronkova. – Zaporozhye: ZSEA Publishers, 2010. – 272 p.
2. Sotsyolohycheskyy Encyclopedic Dictionary. In Russian, anhlyyskom, nemetskom, frantsuzskom and Cesky languages. Editor – Coordinator – Academician of RAS H.V.Osyrov. – Moscow: INFRA Yzdatskaya group M-NORM, 1998. – 488 p.
3. Chumakov A.N. Globalization: monohrafyya. – 2nd ed. rev. And add. – M.: Prospect, 2011. – 432 p.
4. Voronkova V. System suspilnih individualnih models that have Lyudin formati "suspilstvo-Lyudin" // Gumanitarny News Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi Academy / Goal. Ed. V.G.Voronkova.- Vip.34.- Zaporizhzhya: Kind of ZDIA, 2008.- 241 S.-s.11-22.
5. Krymska C.B. Archetypes ukrainskoi Culture / S.B.Krimsky // Phenomenon ukrainskoi kulturni.- K., 1996.- S.97-98.
6. O.A. Bazaluk The essence of human life / OA Bazaluk. – K.: Naukova Dumka, 2002. – 270 p.
7. V.P. Bech Man and the Universe: cognitive analysis: Monograph. – 2nd ed. ext. – Zaporozhye: Prosvita, 2004. – 148 p.
8. Kaznacheev V.P. The Phenomenon of Man: the cosmic and earthly origins / V.P. Kaznacheev – Novosibirsk: Novosibirsk Book Publishing House, 1991. – 128 p.
9. Nikitenko V.O. Problem field geo-cultural phenomenon: naukovi pidhodi / VO Nikitenko // Gileya (Naukova News): ST. nauk.pr.- K.: ONE type of LLC "NVP" "VIR". - 2013.- Vip.71.- S.500-504.
10. Voronkova V.G., V.O. Nikitenko Suchasna geoculture yak sotsiokulturny phenomenon kulturnoi globalizatsii / VO Nikitenko // Gileya (Naukova News): ST. nauk.pr.- K.: ONE type of LLC "NVP" "VIR". - 2013.- Vip.72.- S.487-492 (avtorskih 70%)
11. Nikitenko V.O. Zagalnolyudski tsinnosti yak geotsinnostiof planetary scale: antropologichny vmir / V.O.Nikitenko // Gumanitarny News Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi Academy [zb.nauk.pr.] .- Zaporizhzhya: Kind of ZDIA, 2013, № 55. – S. 139 -146

Стаття надійшла до редакції 28.09.2016

УДК [371.124:37.013.42]:37.016

Ю. П. Ненько,

кандидат педагогічних наук, доцент

(Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗУ)

julia18016@ukr.net

ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНА КОМУНІКАТИВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ, СУПЕРЕЧНОСТІ

Анотація

Реорганізація вищої освіти у ВНЗ ДСНС України суперечливо відбивається на практиці формування і розвитку професійно орієнтованої комунікативної культури майбутнього офіцера. Авторка статті ставить за мету ознайомити з результатами власного проведеного дослідження. У статті проаналізовано систему професійно орієнтованої комунікативної підготовки курсантів та визначено наявні недоліки. Виявлено та розкрито низку об'єктивних і суб'єктивних причин, які суперечливо впливають на ефективність професійно орієнтованої комунікативної підготовки курсантів.

Ключові слова: професійно орієнтована комунікативна підготовка, офіцер, служба цивільного захисту, курсант, ВНЗ.

Summary

The author of the article represents the results of the experimental investigation. The article analyzes the current system of professionally oriented communication training of cadets.

Key words: professionally oriented communicative training, officer, civil protection service, cadet, higher educational establishment.

Постановка проблеми. Педагогічний аналіз тенденцій реорганізації системи освіти у вищих навчальних закладах Державної служби з надзвичайних ситуацій України (ДСНС) дозволив помітити, що вони вкрай суперечливо відбиваються на практиці професійно орієнтованої комунікативної підготовки майбутнього офіцера і часто ведуть до негативних змін, однією з найбільш гнітючих із яких є помітне зниження рівня особистісної, інтелектуальної та мовної культури постійного і перемінного складу ВНЗ, повсюдне зловживання лихослів'ям, зневага до правил службового мовного етикету.

Підтвердження цьому було отримано при вивченні керівних документів із проблеми, яке показало, що в експериментальних ВНЗ питанню професійно-орієнтованої мовленнєвої підготовки не приділяється належної уваги.

Постановка проблеми. Зважаючи на те, що професійна діяльність офіцерів включає в себе знання і неухильне дотримання правил статуту, вияв ввічливості і тактовності щодо старших командирів і начальників, товаришів по службі і підлеглих, передбачає здійснення ними управлінської (бойової і повсякденної), педагогічної та виховної діяльності у підпорядкованому підрозділі, одним із пріоритетів у навчанні офіцерських кадрів має стати посилення їх управлінської підготовки, удосконалення теорії управління соціальними колективами, формування вмінь і навичок керівництва підрозділами і частинами в звичайних та екстремальних умовах. Водночас, зростає тенденція недооцінки ролі професійно орієнтованої комунікативної підготовки як з боку ДСНС України, так і з боку керівництва ВНЗ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових джерел із психології, дидактики, лінгвістики, лінгводидактики засвідчує, що в теорії і практиці вищої освіти накопичено значний досвід, який може стати основою модернізації професійної підготовки курсантів ВНЗ ДСНС України до майбутньої професійної комунікації (Ф. Бацевич, Л. Виготський, Г. Костюк, Л. Мацько, М. Муравицька, В. Мусієнко, Л. Паламар, М. Плющ, О. Пономарів, О. Потебня, В. Русанівський, О. Селіванова, О. Синиця, Н. Тоцька).

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є ознайомлення з результатами проведеного дослідно-експериментального дослідження професійно орієнтованої комунікативної підготовки майбутніх офіцерів служби цивільного захисту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз планів методичної та наукової роботи профільних ВНЗ за 2014-2016 рр. виявив відсутність у них заходів, що стосуються проблеми професійної мовної культури; що дозволяє стверджувати, що питання підвищення якості мовного педагогічного спілкування в процесі підготовки випускників не порушувалося навіть при оцінці педагогічної майстерності викладачів.

Із цього випливає, що в більшості профільних ВНЗ професійно орієнтованій комунікативній підготовці постійного і перемінного складу штучно відводиться другорядна роль, а це негативно відображається на організації, змісті та методиці вдосконалення комунікативних навичок у курсантів та на освітньому процесі в цілому.

Крім цього, приймалися до уваги відомості, отримані в процесі обміну інформацією з викладачами кафедр, багаторазового опитування курсантів експериментальних ВНЗ, відвідування занять з гуманітарних і спеціальних дисциплін, аналізу результатів стажування та підсумкової державної атестації за останні роки, а також вивчення відгуків про результати перших років проходження служби випускників на первинних командних посадах.

Багаторічна робота в складі приймальної комісії, якісний аналіз письмових та усних відповідей абітурієнтів, дослідження даних інших ВНЗ дозволили відзначити незмінне зниження рівня базової підготовки абітурієнтів. Це частково відображає кризу середньої освіти, а також може пояснюватися тим, що основу контингенту вступників до

ВНЗ ДСНС України складають випускники сільських шкіл. Фактично значна кількість абітурієнтів вивчала українську мову в школах, навчальні програми та рівні підготовки в яких можуть кардинально відрізнятись одна від одної.

Аналіз діючої системи професійно орієнтованої комунікативної підготовки курсантів експериментальних ВНЗ дозволив визначити наявність істотних недоліків у комунікативній підготовці майбутніх офіцерів:

- Більшість курсантів незадоволені рівнем своєї грамотності, відчувають значні труднощі в оформленні усного та писемного мовлення (80% опитаних курсантів часто замислюються над правильністю написання того чи іншого слова, постановки розділових знаків, а 14% відчувають ці труднощі постійно).

- Курсанти, навіть володіючи навчальною інформацією, не здатні логічно і коректно сформулювати відповідь, правильно побудувати висловлювання (62% відзначили випадки, коли оцінка їх відповіді на занятті, заліку або іспиті була знижена через недостатньо правильне словесне формулювання, у 13% зазначені випадки мали місце неодноразово).

- У польових умовах, що імітують бойову обстановку, при виконанні командирських обов'язків курсанти губляться, не можуть чітко поставити бойове завдання, організувати і скоординувати дії свого підрозділу (82% опитаних часто відчувають труднощі при підборі слів для правильного і точного вираження власної думки).

- Курсанти не володіють навичками ораторського мистецтва, бояться виступати перед аудиторією, не володіють технікою переконання, культурою суперечки, дискусії, диспуту (53% зізнались, що їм легше відповідати з місця, не виходячи до дошки, так як вони соромляться виступати перед колективом; 42 % бояться, що зіб'ються під час відповіді і будуть висміяні; 98% опитаних курсантів до початку вивчення дисципліни "Українська мова за професійним спрямуванням" не знають мовних принципів і правил).

Разом із тим, поступово зростала кількість курсантів, які виявляли бажання вивчати українську мову в більшому обсязі і підвищувати рівень своєї мовної культури: в 2014 році про це заявили 64% опитаних; у 2015 році – 67%; у 2016 році – 71%. Представлені цифри свідчать про поступове глибинне розуміння курсантами значущості професійно орієнтованої комунікативної підготовки для здобуття обраної спеціальності та подальшої успішної професійної діяльності.

У рамках дослідно-експериментального дослідження був проведений системний (за останні п'ять років) аналіз результатів стажування курсантів, головним завданням якої є організація їх самостійної практичної діяльності.

Стажування курсантів у практичних підрозділах – це форма проміжного контролю якості підготовки курсантів як майбутніх офіцерів за посадовим призначенням.

Із метою об'єктивної оцінки ступеня підготовленості курсантів у контексті їх професійно орієнтованих комунікативних навичок у рамках констатувального експерименту була розроблена анкета-відгук, що дозволяє оцінити курсанта-стажера з низки значущих для досліджуваного педагогічного процесу показників.

Зазначене дозволило провести порівняльний аналіз ступеня професійно орієнтованої комунікативної підготовленості курсанта передвипускного курсу і лейтенанта-випускника та використовувати отримані висновки як базові компоненти при розробці та реалізації формувального експерименту.

Аналіз відгуків на курсантів, що проходили стажування, дозволив відзначити, що найбільшу кількість нарікань з боку командирів частин під час стажування викликає рівень володіння курсантами професійно орієнтованим мовленням (середня оцінка 3,82

бала) і мовною технікою управління підрозділом (середня оцінка 3,79 бала), тобто ті вміння і навички, які безпосередньо залежать від комунікативної компетенції курсантів, від їх майстерності в галузі професійної мовної культури.

При порівнянні якості професійно орієнтованих мовних знань, умінь і навичок випускників та курсантів-стажистів за однаковими показниками необхідно відзначити, що спостерігаються диференційовані підходи до оцінки цих категорій. Оцінка курсанта-стажера більш лояльна, оскільки вони тимчасові люди в цьому підрозділі; вимоги, що пред'являються випускників, значно жорсткіші, адже від них реально залежить боеготовність підрозділу.

Виявлення низки негативних фактів дозволяє не тільки усвідомити необхідність змін у системі професійно орієнтованої комунікативної підготовки курсантів ВНЗ ДСНС України, але й визначити пріоритети її розвитку, що б відповідали інтересам формування високопрофесійного фахівця.

При цьому необхідно враховувати специфічні особливості, властиві розвитку мовної культури курсантів, до числа яких, в першу чергу, відноситься її інтегративний потенціал. Він виявляється в тому, що мовна культура виступає і метою, і засобом здійснення освітнього процесу у ВНЗ, вона забезпечує міжпредметні зв'язки, сприяє формуванню цілісного сприйняття світу й усвідомлення власної позиції в соціумі [2]. Від рівня сформованості професійно орієнтованої комунікативної культури, якості організації педагогічного спілкування залежить успіх у засвоєнні всіх дисциплін навчального плану, вихованні та розвитку майбутнього офіцера. Це забезпечується однією з основних функцій мови – кумулятивної, що полягає в тому, що українська мова є зосередженням національної культури, основою національної самосвідомості, невичерпним джерелом відомостей, що стосуються історії народу, досягнень розуму і таланту кращих його представників [3]. У процесі вивчення мови розглядаються практично всі життєво значущі для людини аспекти (особистісні, культурологічні, соціальні, професійні та ін.), що сприяє всебічному розвитку майбутніх офіцерів і формуванню їх сталої активної життєвої позиції [1].

Системний аналіз професійно орієнтованої комунікативної підготовки курсантів експериментальних ВНЗ свідчить про те, що її результати залежать від низки об'єктивних і суб'єктивних причин, які суперечливо впливають на його ефективність.

Так, до причин об'єктивного характеру відноситься зниження в суспільстві авторитету людини, що носить погони, престижності офіцерської служби. Незадовільні умови і незатребуваність праці молодих фахівців накладає негативний відбиток на професійну мотивацію їх удосконалення, знижує роль вимог мовного етикету в повсякденній службовій діяльності, сприяє деградації міжособистісних відносин у курсантських колективах, повсюдному і майже культивованому лихослів'ю і грубості. Усе це приводить до небажання випускників служити, а цивільної молоді вступати у профільні ВНЗ, про що свідчать щорічні показники кількості абітурієнтів [4].

Причиною низької ефективності процесу професійно орієнтованої комунікативної підготовки курсантів є і той факт, що вимоги до рівня володіння випускниками національною мовою і мовною культурою як універсальним засобом реалізації професійного призначення на практиці не виконуються повною мірою.

Зазначене обумовлюється теоретизуванням, розмитістю і декларативністю вимог, що висуваються, а також обмеженням бюджетом часу, відведеного на реалізацію цих вимог у профільних ВНЗ. Так, за відведений ліміт навчального часу в обсязі 40-80 аудиторних годин сформувати або поліпшити професійно орієнтовану комунікативну культуру майбутніх офіцерів не можливо.

Ще одним негативним чинником, що позначається на підвищенні рівня мовної

культури в курсантів, є здійснювана державою й урядом тенденція на послідовне зниження витрат на підготовку офіцерських кадрів. У рамках досліджуваної педагогічної проблеми у ВНЗ ДСНС України ця тенденція виявляється у скороченні навчального навантаження, що змушує зменшувати відсоток практичних занять, а також незадовільним навчально-методичним забезпеченням. Усе це призводить до неможливості на належному рівні сформулювати практичні професійно орієнтовані комунікативні навички курсантів, які висловлюють невдоволення кількістю практичних занять (63,8% опитаних), відсутністю необхідної навчальної й особливо сучасної довідкової літератури (42,1%).

Характеристика об'єкта досліджуваного педагогічного явища в експериментальних ВНЗ виявила ще одну групу причин, що стосуються таких аспектів професійно орієнтованої комунікативної підготовки курсантів:

1. Щорічно знижується рівень інтелектуального розвитку абітурієнтів, що вступають до профільних ВНЗ. За деякими даними, тільки 65% курсантів здатні повною мірою засвоїти сучасну навчальну програму. Якісному відбору абітурієнтів перешкоджає зниження конкурсу до ВНЗ і невисокий рівень випускників загальноосвітніх закладів. У деяких експериментальних ВНЗ на перший курс приймають навіть тих, хто отримав на вступних іспитах чи співбесідах незадовільні оцінки.

2. Низька культура поведінки та спілкування, слаборозвинені або недостатньо сформовані громадянські та особистісні якості сучасних курсантів обумовлені негативним впливом соціального середовища, в якому вони виховувалися до вступу до вишів. Разом із тим, за 5 років навчання з такого контингенту необхідно підготувати і виховати висококультурного і розвиненого в усіх відношеннях офіцера-професіонала, що відповідає сучасним вимогам.

3. Недостатній інтерес курсантів до засвоєння лінгвістичних, психологічних та методичних знань, що лежать в основі професійної діяльності офіцера-командира. У профільних ВНЗ спостерігається незначне використання можливостей щодо стимулювання пізнавальної діяльності курсантів у галузі гуманітарних наук із позиції їх практичної значущості.

4. Низька мотивація курсантів до оволодіння мовленнєвою культурою, нормами професійного мовного етикету, розвитку ерудиції та збільшення словникового запасу обумовлена падінням престижу офіцерської служби.

Зазначені причини негативно позначаються на бажанні курсантів опанувати лінгвометодичні навички професійної діяльності та продовжувати подальшу службу в практичних підрозділах. Як показало дослідження, подібна тенденція зберігається в усіх експериментальних ВНЗ.

Наступна група причин, виявлена в ході дослідно-експериментальної роботи, пов'язана з діяльністю керівного та викладацького складу ВНЗ, командирів курсантських підрозділів.

Результати констатувального експерименту показали, що в експериментальних ВНЗ недостатньо забезпечується єдність підготовки курсантів до професійної комунікативної діяльності в навчальний та позанавчальний час, її безперервність, оптимальне співвідношення між теорією і професійно обумовленою мовною практикою. Не всі командири курсантських підрозділів, а також викладачі мають достатню педагогічну і комунікативну підготовленість до роботи з удосконалення професійно орієнтованої комунікативної культури вихованців, не всі беруть активну участь у цій роботі, не завжди діють цілеспрямовано й активно. Практика засвідчує, що проведена робота носить епізодичний характер, не дає потрібних результатів; недостатньо впроваджуються в освітній процес ВНЗ нові форми і прийоми розвитку професійно орієнтованої

комунікативної підготовки та особистісної культури курсантів.

Разом із тим, у бесідах з викладачами спеціальних та загальнопрофесійних дисциплін з'ясувалося, що значна частина з них (59%), усвідомлює важливість мовної культури як невід'ємної складової професійної майстерності викладача. При цьому основною труднощію для себе у сфері оволодіння мовної культурою вони бачать розвиток навичок ораторського мистецтва: вміння привернути увагу аудиторії (відзначили 87% опитаних), залучити курсантів до дискусії (68%), розробити оптимальну систему аргументації, ілюстрації та введення фактів (43%), адаптувати складну наукову термінологію, сформулювати поняття просто, але точно (46%), без яких неможливе якісне здійснення навчання та виховання у ВНЗ.

Основними причинами наявності зазначених труднощів охоплені опитуванням викладачі відзначали брак у багатьох педагогів психолого-педагогічних знань і досвіду викладацької діяльності, що обумовлено великою плінністю педагогічних кадрів, яка спостерігається в останні роки, а також відсутністю в більшості ВНЗ ефективної системи вдосконалення педагогічної майстерності викладачів і командирів.

Однак навіть ті заходи, які здійснюються, не завжди досягають поставлених цілей. Так, наприклад, аналіз планових навчально-методичних зборів керівного, викладацького і командного складу (протягом тижня в першому семестрі), які щорічно проводяться в експериментальних ВНЗ, виявив той факт, що вони часто не несуть практичної користі для розвитку психолого-педагогічної майстерності та мовної культури в педагогів: тематика і зміст заходів в основному носять суто формальний характер, позначають проблеми, але не пропонують ефективних шляхів їх вирішення.

Проведене опитування викладачів і курсантів експериментальних ВНЗ виявило усвідомлену необхідність для категорії офіцерів командного профілю розширювати коло гуманітарних навчальних дисциплін, перш за все, педагогічної, лінгвопсихологічної, комунікативно-управлінської спрямованості, орієнтувати їх на розвиток практичних професійно орієнтованих комунікативних навичок.

Результати спостережень, бесід із офіцерами-керівниками і викладачами, командирами підрозділів свідчать про те, що чим глибше їх теоретична, методична та комунікативна професійна підготовка, вища професійна, мовна та особистісна культура, тим ефективніша їх непрофесійно-педагогічна діяльність.

Дії викладачів із активізації професійної спрямованості мовної взаємодії курсантів, заходи мобілізуючого плану носять загальний характер, оскільки установка на формування і розвиток професійно орієнтованих комунікативних навичок використовується не завжди. Тому основна увага на формувальному етапі реалізації експерименту була зосереджена на створенні та закріпленні у свідомості кожного курсанта мотивів, міцних установок на формування високої культури спілкування офіцера.

Вивчення думок молодих офіцерів і курсантів старших курсів показує, що їх не задовольняє організація командно-методичної підготовки у ВНЗ, а саме: низький рівень професійно-педагогічної майстерності низки викладачів (відзначили 42,1% опитаних); абстрактний характер викладання, відірваність від реалій практичного мовного спілкування при виконанні командирських обов'язків, слабкий облік у викладанні особливостей майбутньої професійної комунікативної діяльності офіцера (57,6%); відсутність практичних рекомендацій щодо роботи з людьми (особливо у віддалених гарнізонах) (62,4%).

Аналіз виявлених недоліків свідчить про те, що вони є наслідком слабкої теоретичної та професійно-методичної підготовки викладацького складу, низького рівня його професійно-педагогічної культури, яка базується на володінні мовними техніками переконання і навіювання, риторичними навичками, умінні встановлювати продуктивні

діалогічні взаємини з курсантами. Така ситуація ускладнюється тим, що дії командирів підрозділів курсантів щодо розвитку мовної, особистісної та професійної культури курсантів не завжди знаходяться на рівні сучасних вимог у зв'язку з недостатнім рівнем їх професійної майстерності.

Багато командирів підрозділів курсантів не мають авторитету в курсантів, не розширюють свій професійний кругозір, не опановують передові лінгвопсихологічні методи роботи з особовим складом. Очевидно, потребує вдосконалення система відбору, підготовки та професійного становлення командирів підрозділів, курсантів.

Висновки і перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження.

Проведений констатувальний експеримент свідчить про те, що в сучасних умовах у ряді ВНЗ йде пошук найбільш ефективних шляхів і способів здійснення професійно орієнтованої комунікативної підготовки курсантів протягом всього їх навчання. Проте в цілому цей процес не має цілеспрямованого характеру, можливості використовуються не повністю через низку труднощів соціально-економічного та психолого-педагогічного характеру, які відчуває вся без винятку сучасна вища школа. Частково цей недолік намагаються компенсувати індивідуальними формами роботи з курсантами, консультаціями та факультативними заняттями, а також збільшенням кількості виховних заходів, але все це безсистемно не здатне задовольнити вимоги до підготовки офіцерського складу ДСНС України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Викторова Л. Г. Роль коммуникативных качеств руководителя в его профессиональной деятельности и условия их формирования в вузе [Электронный ресурс] / Л. Г. Викторова, И. В. Дрыгина. – Режим доступа : <http://www.res.krasu.ru/paradigma>
2. Ковалев В.А. Педагогическое общение, как предмет теоретического и прикладного исследования / Г.А.Ковалев // Вопросы психологии. – 1985. – № 4. – С. 10.
3. Скрипников А. П. Общение в курсантских коллективах как условие развития личности курсанта : дисс. ... канд. психол. Наук / А.П.Скрипников. – М. : ВПА, 1984. 232. – С. 8.
4. Основы теории коммуникации : учебник / под ред. проф. М. А. Василюка. – М. : Гардаржи, 2006. – 615 с.

Стаття надійшла до редакції 29.09.2016

УДК [371.134:372.4].371.32(091)

М. М. Нестеренко,
аспірантка

(Бердянський державний педагогічний університет)
nesterenkom88@yandex.ua

ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ УРОКУ В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація

У статті здійснюється історичний аналіз проблеми розвитку теорії уроку; досліджуються дидактичні вимоги до уроку різних хронологічних періодів; розглянуті деякі особливості професійної підготовки майбутніх учителів відповідно до запитів початкової школи.

Ключові слова: урок, історичний аналіз, етапи проблеми розвитку теорії уроку, професійна підготовка вчителя початкової школи.

Summary

In the article there have been made the historical analysis of the problem of development of the lesson theory; didactic requirements to lesson of different chronological periods have been studied; some peculiarities of professional training of future teachers according to needs of primary school have been considered.